

කොහුවල හා ගැටඹේ ගුවන් පාලම් නිර්මාණය කිරීමේ හා ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, අරමුණු, අරමුදල් යෙදවීම හා ව්‍යාපෘති කාලය

ව්‍යාපෘතියේ ණය ගිවිසුම අනුව, එවකට මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය, වර්තමානයේ ප්‍රවාහන, මහාමාර්ග වරාය සහ සිවිල් ගුවන් සේවා අමාත්‍යාංශය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරවීමේ නියෝජිතායතනය වන අතර මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතායතනය වේ. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ කොහුවල සහ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ ගැටඹේ ස්ථානවල ස්ථානගත කිරීමට සැලසුම් කර ඇති ගුවන් පාලම් සැලසුම් කිරීම සහ ඉදිකිරීම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු වේ. කොහුවල ගුවන් පාලම සහ ගැටඹේ ගුවන් පාලම යන ස්ථාන 02 ක් යටතේ ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු ක්‍රියාත්මක වේ. ණය ගිවිසුම අනුව, ව්‍යාපෘතියේ ඇස්තමේන්තුගත මුළු පිරිවැය වටිනාකම රු. මිලියන 11,156.60 කට සමාන යුරෝ මිලියන 54.974 ක් වන අතර ඉන් රු. මිලියන 10,192 කට සමාන යුරෝ මිලියන 52 ක් සැපයීමට භංගේරියානු ආනයන - අපනයන බැංකුව එකඟ වී තිබුණි. ඉතිරි වටිනාකම වූ රු. මිලියන 964.40 ක් ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් සැපයීමට නියමිතය. ව්‍යාපෘතිය එහි කටයුතු 2021 අගෝස්තු 16 දින ආරම්භ කර මූලිකවම කොහුවල 2023 ජුනි 16 වන දින සහ ගැටඹේ 2023 දෙසැම්බර් 16 වන දින නිම කිරීමට සැලසුම් කර තිබූ අතර පසුව, අවබෝධතා ගිවිසුම සඳහා වූ පරිපූරක ගිවිසුමක් මගින් ව්‍යාපෘති නිම කිරීමේ කාලය 2025 ජුනි 30 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී.

1.3 තත්වගණනය කළ මතය

මගේ මතය අනුව, මගේ වාර්තාවේ 2.1 කොටසේ විස්තර කර ඇති කරුණුවලට වන බලපෑම් හැර 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහයන් ගෙන් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ අයුරින් පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.4 තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණනය ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැලසීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම්, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව

විගණනය සිදු කිරීමේ දී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතිවිය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බව අපේක්ෂා කෙරේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී.

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ අවදානම් හඳුනා ගැනීමේ දී හා තක්සේරු කිරීමේ දී අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන්නාවූ අවදානම් මඟහරවා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම මාගේ මතයට පදනම් වේ. වරදක් නිසා සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවක් හේතුවෙන් සිදුකරන ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් හඳුනා නොගැනීම මගින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන අතර, දුස්ස්‍රෝධනය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මඟහැරීම හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීම වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස ව්‍යාපෘතියේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි.
- කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිත භාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

මාගේ විගණනය තුළ හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයා ගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව පාලනය කරනු ලබන පාර්ශ්වයන් දැනුවත් කරන ලදී.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අදහස් දැක්වීම.

2.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු.

	ගිණුම්කරණ අඩුපාඩුව/ විගණන නිරීක්ෂණය	වටිනාකම (රු.මිලියන)	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	විගණනකගේ නිර්දේශ
(අ)	ප්‍රමාද ගෙවීම් සඳහා මූල්‍ය ගාස්තු වෙන් කිරීම් ලෙස යුරෝ මිලියන 0.55 ට සමාන රු.මිලියන 175.15 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඊට සමාන වටිනාකමකින් කෙරී ගෙන යන වැඩ අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	175.15	විගණකවරුන්ට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව, 2025 මාර්තු 18 වන දින කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් යුරෝ 1,002,016 (රු.311,571,576) ක හිමිකම් පෑමක් ඉදිරිපත් කරන ලදී.	ගණකාධිකාරීවරයා ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට (SLPSAS) අනුකූල වීම සහතික කළ යුතුය.
(ආ)	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ප්‍රමිත අංක 08 හි අංක 100 ඡේදයට අනුව, 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට	2,848.91	මෙම හිමිකම් අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා මේ දක්වා යොමු කර	ගණකාධිකාරීවරයා ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ

යුරෝ මිලියන 9.16 ට සමාන වටිනාකම වූ රු.මිලියන 2,848.91 ක් අසම්භාව්‍ය වගකීම් ලෙස හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.

නොමැත.

ප්‍රමිතීන්ට (SLPSAS) අනුකූල වීම සහතික කළ යුතුය.

(ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වටිනාකම රු.මිලියන 62.34 ක් වූ වැඩ පූර්ව අත්තිකාරම් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට සටහන් කර නොතිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ඊට සමාන වටිනාකමකින් ජංගම වත්කම් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.

2025 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරන විට ආරම්භක ශේෂය නැවත ස්ථාපනය කිරීමට අදාළ ගැලපීම් සිදු කරනු ලැබේ. ගණකාධිකාරීවරයා තෝරාගත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූල වීම සහතික කළ යුතුය.

(ඈ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 05 හි 43 ඡේදයට අනුව, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන අවසාන දිනට පවතින විදේශ විනිමය අනුපාතයට එක් එක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සඳහා වත්කම් සහ වගකීම් පරිවර්තනය කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, ඉහත අවශ්‍යතාවයට අනුව, ව්‍යාපෘතියේ විදේශ ණයට අදාළව රු. මිලියන 807.98 ක සමානාත්මතා ගැලපීම් සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ගිණුම් ගත කර නොතිබුණි.

අප ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 05 ට අනුව, 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට ස්ථානීය විනිමය අනුපාත භාවිතා කරමින්, මූල්‍ය ගාස්තු සහ විදේශ ආධාර ණය හැර, වැඩ පූර්ව අත්තිකාරම්, කොන්ත්‍රාත් කරුට ගෙවිය යුතු රඳවා ගැනීමේ මුදල් පරිවර්තනය කිරීමට එකඟ වෙමු.

(ඉ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ජර්මින අංක 02 හි 39 වන ඡේදයට අනුව රු. මිලියන 93.54 ක විදේශ විනිමය ලාභය මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයට ගැලපීම් සිදු කර නොතිබුණි.

එකඟ වේ. 2025 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංසන්දනාත්මක වටිනාකම්වලට අදාළව අවශ්‍ය ගැලපීම් කරන්නෙමු. ගණකාධිකාරීවරයා ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට (SLPSAS) අනුකූල වීම සහතික කළ යුතුය.

2.2 නීති රීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූල නොවීම.

නීති, රීති රෙගුලාසි යොමුව	අනුකූල නිරීක්ෂණය	නොවීම /විගණන	කළමනාකරණයේ ඇතිවූ දැක්වීම	අදහස් විගණකගේ නිර්දේශය
(අ) 2019 මාර්තු 05 දිනැති අංක 01/2019 දරන	ව්‍යාපෘතියේ මෙහෙයුම් අවම වශයෙන් මාස වරක්වත් පැවැත්විය යුතුය.	කමිටුව දෙකකට යුතුය.	මැතිවරණ සහ පරිපාලන ප්‍රමාදයන් වැනි හේතූන් මත	වක්‍රලේඛ උපදෙස් පිළිපැදිය යුතුය.

කළමනාකරණ වක්‍රලේඛයෙහි 9.3 උප වගන්තිය	කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ පවත්වා ඇත්තේ රැස්විම් දෙකක් පමණි.	කළමනාකරණ වක්‍රලේඛයට අනුව රැස්වීම සංවිධානය කර නොමැත.
--	--	---

(ආ)	2019 ජනවාරි 12 දිනැති අංක DMA/01/2019 දරන කළමනාකරණ වක්‍රලේඛය	ව්‍යාපෘති අභ්‍යන්තර විගණන සමාලෝචන කමිටුවක් ස්ථාපිත කළ යුතු අතර අවම වශයෙන් වාර්ෂිකව රැස්වීම් 04 ක් පැවැත්විය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් කිසිදු ව්‍යාපෘති අභ්‍යන්තර විගණන සමාලෝචන කමිටු රැස්වීමක් පවත්වා නොතිබුණි.	අභ්‍යන්තර විගණනකවරයෙකු නොමැති වීම හේතුවෙන් අභ්‍යන්තර විගණන සමාලෝචන කමිටු රැස්වීම පවත්වා නොතිබුණි.	වක්‍රලේඛ උපදෙස් පිළිපැදිය යුතුය.
-----	---	---	--	-------------------------------------

3. භෞතික කාර්ය සාධනය

3.1 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනය

	විගණන නිරීක්ෂණ	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස් විගණකගේ නිර්දේශ දැක්වීම
(අ)	2022 අප්‍රේල් 14 වන දින ණය අත්හිටුවන තෙක්, ප්‍රදානකරු විසින් යුරෝ මිලියන 52 කට සමාන රු.මිලියන 10,192 ක් වූ මුළු ණය මුදලින් යුරෝ මිලියන 13.85 කට සමාන රු.මිලියන 4,219.06 ක් පමණක් මුදා හැර තිබූ අතර, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය හේතුවෙන් ඔවුන් නැවත ගෙවීමක් සිදු නොකරන බව සේවා යෝජකයාට දන්වා ඇත. එබැවින් යුරෝ මිලියන 38.15 ක ඉතිරි ණය ශේෂය මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා භාවිතා කළ නොහැකි අතර මෙම ව්‍යාපෘතියේ ඉතිරි කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා විකල්ප අරමුදල් මූලාශ්‍ර හඳුනා ගැනීමට අවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත් සේවයෝජකයා 2025 ජූලි අවසානය වන විටත් විකල්ප අරමුදල් මූලාශ්‍ර හඳුනා ගෙන නොතිබුණි.	රජය විසින් දේශීය අරමුදල් යටතේ ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමට තීරණය කර ඇත. ඒ අනුව, කොන්ත්‍රාත්කරුට නියමිත ගෙවීම්, අත්තිකාරම් අයකර ගැනීමේ සාකච්ඡා සහ කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම වෙනස් කිරීමට සම්බන්ධයෙන් කොන්ත්‍රාත්කරු සමඟ සාකච්ඡා කිරීම සඳහා කමිටුවක් පත් කිරීම සඳහා කැබිනට් පත්‍රිකාවක් ඉදිරිපත් කරන ලදී.	ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරියා ශක්‍ය මූල්‍යකරණ මූලාශ්‍ර හඳුනා ගැනීමට සහ ව්‍යාපෘතියේ ඉතිරි කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීමට භාණ්ඩාගාරය සහ අදාළ බලධාරීන් සමඟ සම්බන්ධීකරණය කිරීම කළ යුතුය.
(ආ)	2024 වර්ෂයේ අයවැය ඇස්තමේන්තුවට අනුව, ඉදිකිරීම් සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතියට රු.මිලියන 2,000 ක මුදලක් වෙන් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂයේ දී ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය කොන්ත්‍රාත්කරු සමඟ	ණය අත්හිටුවීමෙන් පසු කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් සියළු ඉදිකිරීම් කටයුතු මන්දගාමී කරන ලද අතර සැලසුම් කළ පරිදි වැඩ කටයුතු සිදු නොවීය.	අයවැය ප්‍රතිපාදන ඵලදායී ලෙස භාවිතා කළ යුතුය.

රු.මිලියන 260.33 ක බැඳීම්වලට එළඹ තිබුණි. එබැවින්, 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.මිලියන 1,739.67 කට හෙවත් සියයට 86.98 ක් ඉතිරික් වී ඇත. එම නිසා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් අයවැය ප්‍රතිපාදන ඵලදායී ලෙස භාවිතා කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය.

3.2 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලන

විගණන නිරීක්ෂණ	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස්	විගණකගේ නිර්දේශ
(අ) ගැටලේ සහ කොහුවල ගුවන් පාලම් සැලසුම් කිරීම සහ ඉදි කිරීම සඳහා වූ යෝජනාව 2019 මාර්තු 26 දින අමාත්‍ය මණ්ඩල විසින් පත් කරන ලද එකඟතා කමිටුවක් (CANC) විසින් ඇගයීමට ලක් කරන ලද අතර ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශයේ 2.8.2 වගන්තියට අනුව, අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් පත් කළ ප්‍රසම්පාදන කමිටුවට සහය දක්වන භාණ්ඩාගාර සාමාජිකයෙකු ඇතුළු තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවක් මගින් අන්‍යෝන්‍ය එකඟත්වයෙන් අවසන් කිරීම් සඳහා නිර්දේශ ලබා ගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රවාහන හා මහා මාර්ග අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා ඒ අනුව ක්‍රියා කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය වූ අතර භාණ්ඩාගාරයේ සාමාජිකයෙකු නොමැති තාක්ෂණික කමිටුවක් විසින් ලබා දුන් නිර්දේශ මත පදනම්ව අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයක් සකස් කර තිබූ බව නිරීක්ෂණය විය. කෙසේ වෙතත්, මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ නිරීක්ෂණ මත පදනම්ව 2023 ජූලි 04 දින අමාත්‍ය මණ්ඩලය එම අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශය අනුමත කර තිබුණි. එලෙස පත් කරන ලද තාක්ෂණික කමිටුවක් හරහා කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ගේ හිමිකම් ඇගයීම සඳහා මුදල් අමාත්‍යවරයා එවැනි කැබිනට් සංදේශයකට සිය නිරීක්ෂණ ලබා දුන්නද, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් ප්‍රවාහන හා මහා මාර්ග අමාත්‍යාංශය විසින් ඒ අනුව පියවර ගෙන නොතිබුණි.	කොන්ත්‍රාත්කරුගේ හිමිකම ඇගයීමට, 2023 ජූලි 11 දිනැති අංක 23/1073/608/069 දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයේ සටහන් කර ඇති පරිදි මුදල්, ආර්ථික ස්ථායීකරණ සහ ජාතික ප්‍රතිපත්ති අමාත්‍යවරයා විසින් කරන ලද නිරීක්ෂණ මෙම අනුයුක්ත කිරීම් අනුගමනය කරයි. හිමිකම් ඇගයීමට ලක් වෙමින් පවතී.		ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරියා විසින් තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව පත් කිරීම් පිළිබඳ නිසි පරීක්ෂණයක් පවත්වා, ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශයේ විධිවිධාන උල්ලංඝනය කරන ලද නිලධාරීන්ට එරෙහිව විනය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට සහ අහිමි වූ මුදල් අයකර ගැනීමට අදාළ බලධාරීන්ට දැනුම් දිය යුතුය.

- (ආ) තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුවේ සඳහන් ඡේදය (1.3.b.i) පරිදි සේවා යෝජකයා විසින් කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුමට අනුව කොන්ත්‍රාත්තුව අවසන් කිරීම වැනි ගත හැකි විකල්ප විසඳුම් සඳහා ඇගයීම් කර ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය සිදු කර නොතිබූ අතර පිරිවැය සහ අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් අත්හිටු වීමෙන් වන බලපෑම පමණක් ඇගයීමට ලක් කර තිබුණි. කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුමට අනුව සේවා යෝජක අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අවධානයකින් තොරව ගැටළු සහ කොහුවල ගුවන් පාලම් සඳහා පිළිවෙළින් දින 433 ක් සහ දින 315 ක් සඳහා කාල දීර්ඝ කිරීම් ලබා දීමට තාක්ෂණික කමිටුව නිර්දේශ කර තිබුණි.
- (ඇ) කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුමේ 14.2 වගන්තියට අනුව සේවායෝජකයා විසින් යුරෝ මිලියන 10 ක අත්තිකාරමක් කොන්ත්‍රාත්කරුට ලබා දී තිබුණි. 2023 ඔක්තෝබර් 25 දින සේවායෝජක විසින් ව්‍යාපෘතිය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් අත්හිටුවීමට තීරණය කළද, එම අවස්ථාවේදී යුරෝ මිලියන 7.23 ක අත්තිකාරම් ශේෂයක් අයකර ගැනීමට තිබූ අතර කොන්ත්‍රාත්කරුට යුරෝ මිලියන 6.14 ක හිඟ ගෙවීමක් තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ව්‍යාපෘතිය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් අත්හිටුවන අවස්ථාවේ දී මෙම ශේෂයන් සලකා බලා නොතිබුණු අතර ප්‍රවාහන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම්(ඉංජිනේරු) විසින්, ප්‍රමාද ගෙවීම් හේතුවෙන් මූල්‍ය ගාස්තු ඇගයීම වෙනුවෙන් පත් කරනලද තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව විසින් යුරෝ 448,452.56 ක් මූල්‍ය ගාස්තු ගෙවීමට නිර්දේශ කර තිබුණි.
- (ඈ) කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුමේ සාමාන්‍ය කොන්දේසි 14.2 උප වගන්තියට අනුව සහ 16 වන වගන්තියට අනුව කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් කොන්ත්‍රාත්තුව අත් හිටුවා හෝ අවසන් කර ඇති විට, එදිනට ගෙවිය යුතු මුළු අත්තිකාරම් ශේෂයම කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් සේවායෝජකයාට වහාම ගෙවිය යුතුය. කොහුවල සහ ගැටළු ගුවන් පාලම් සැලසුම් කිරීම සහ ඉදි කිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුව 2023 මැයි 01 දින අත්හිටුවා ඇතත්, 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට අත්හිටුවන ලද දින සිට වසර 02 ක් ගත වී ඇතත්, වැඩ පූර්ව අත්තිකාරම් මුදල වන රු.මිලියන 2,192.24 ක් කොන්ත්‍රාත්රුගෙන් අයකර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.
- සේවායෝජකයා 2.4 උප වගන්තියට සේවායෝජකගේ මූල්‍ය විධිවිධාන අනුකූල වීමට අපොහොසත් වීමෙන් පැන නගින සිදුවීම් සහ තත්ත්වයන් මත පදනම්ව කාල දීර්ඝ කිරීම් (EOTS) ලබා දී ඇත, සාරාංශයක් ලෙස එය සේවායෝජකයාගේ පැහැර හැරීමකි. තවද, 15.2 උප වගන්තිය යටතේ සේවායෝජකයා විසින් සේවය අවසන් කිරීම සඳහා නියම කර ඇති කොන්දේසි සපුරා නොතිබුණි.
- කොන්ත්‍රාත්කරුට මූල්‍ය ගාස්තු සඳහා හිමිකම 14.7 උප වගන්තිය - ගෙවීම් කාලය යටතේ සඳහන් කර ඇත. භංගේරියානු එක්සිම් බැංකුව විසින් ණය ගෙවීම් අත්හිටුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සේවායෝජකයා 2.4 උප වගන්තිය - සේවායෝජකයාගේ මූල්‍ය විධිවිධානවලට අනුකූල වීමට අපොහොසත් වීම හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ගාස්තු අදාළ විය. 14.8 උප වගන්තිය යටතේ අර්ථ දක්වා ඇති පරිදි වැඩපූර්ව අත්තිකාරම් අයකර ගැනීම සහ මූල්‍ය ගාස්තු අතර ගිවිසුම්ගත සම්බන්ධතාවයක් නොමැති බව සැලකිල්ලට ගත යුතුය.
- අයකර ගත යුතු අත්තිකාරම් ශේෂ ගෙවීමට නියමිත අන්තර් ගෙවීම් බිල්පත් මගින් පියවීමට සාකච්ඡා කළ හැකිය.
- නුසුදුසු නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම හේතුවෙන් ඇති වූ අමතර පිරිවැය අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.
- නුසුදුසු නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම හේතුවෙන් ඇති වූ අමතර පිරිවැය අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.
- වගකිවයුතු නිලධාරීන් අත්තිකාරම් අයකර ගැනීමට කාලෝචිත ආකාරයකින් ක්‍රියා කිරීමට අපොහොසත් වී ඇත්දැයි තීරණය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරියා විසින් අභ්‍යන්තර සමාලෝචනයක් පැවැත්වීමට කටයුතු කළ යුතුය.

- (ඉ) කොන්ත්‍රාත්තුවේ සාමාන්‍ය කොන්දේසි 14.2 උප වගන්තියට අනුව, කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් අත්තිකාරම් ගෙවීම් ආපසු ගෙවා නොමැති වීම, ඇපකරයේ වලංගු කාලය කල් ඉකුත් වන දිනට දින 28 කට පෙර දීර්ඝ කරන ලෙස කොන්ත්‍රාත්කරු අදාළ බැංකුවෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් 2025 ජනවාරි 15 දිනට කල් ඉකුත්වීමට නියමිත යුරෝ 7,050,288 කට සමාන රු.මිලියන 2,192.24 ක වටිනා කමින් යුත් ඇපකරය දීර්ඝ කර නොතිබුණි. ඊට අමතරව, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් ආයතනික ඇපකරයක් කොන්ත්‍රාත්තුවේ 3.5 උප වගන්තියට අනුව පිළිගත හැකිද නොහැකිද යන්න කොන්ත්‍රාත්කරුට දැනුම්දීමකින් තොරව ලබාගෙන ඇති අතර ආයතනික ඇපකරයේ වලංගුභාවය සත්‍යාපනය කිරීම සඳහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ නීති අංශයට යොමු කර ඇත.
- (ඊ) සේවායෝජකයා සහ කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් 2023 ඔක්තෝබර් 25 වන දින අත්සන් කරන ලද අතිරේක ගිවිසුම්වලට අනුව, කොහුවල ගුවන් පාලම සැලසුම් කිරීම සහ ඉදිකිරීම් සඳහා වූ කොන්ත්‍රාත්තුව අත්සන් කිරීම සිදුකල පාර්ශවයන් අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් අත්හිටු වීම සඳහා වන අවබෝධතා ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කොහුවල ගුවන් පාලමේ තට්ටුවේ කොන්ක්‍රීට් කිරීම සම්පූර්ණ කිරීමට, ව්‍යාපෘති පරිශ්‍රයේ ආරක්ෂාව සහ ආරක්ෂණ පියවරයන් පවත්වා ගැනීමට කොන්ත්‍රාත්කරු එකඟ වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඉතිරි වැඩ කටයුතු සම්පූර්ණ නොකර 2024 ජූලි 17 වන දින කොහුවල ගුවන් පාලම මහජනතාවට විවෘත කිරීමට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය කටයුතු කර තිබුණි. එබැවින්, එය මාර්ග අනතුරු වීමට හේතු විය හැකිය.
- (උ) 2023 ඔක්තෝබර් 25 වන දින මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහ කොන්ත්‍රාත්කරු අතර අත්සන් කරන ලද අවබෝධතා ගිවිසුමේ (MOU) 2 වන වගන්තිය අනුව, අත්හිටුවීමේ සම්පූර්ණ කාලයට සමානව කොන්ත්‍රාත්තුවේ සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා කාලය දීර්ඝ කිරීමට කොන්ත්‍රාත්කරුට හිමිකම ඇත. සෑකය
- අයකර ගත යුතු අත්තිකාරම් ශේෂ ගෙවීමට නියමිත අන්තර් ගෙවීම් බිල්පත් මගින් පියවීමට සාකච්ඡා කළ හැකිය.
- මහජන අපහසුතාව අවම කිරීම සඳහා, කොන්ත්‍රාත්කරු තමා ගේම වියදමින් ගුවන් පාලම මහජනතාවට විවෘත කළේය. කෙසේ වෙතත්, ඇතැම් ශ්‍රේණියේ මාර්ග කොටස් වැඩ තවමත් අසම්පූර්ණව පවතී. හැකිතාක් දුරට, විභව අවදානම් අවම කිරීම සහ මහජන ආරක්ෂාව සහතික කිරීම සඳහා හැකිතාක් ආරක්ෂිත පියවර ක්‍රියාත්මක කර ඇත.
- ඕනෑම පොදු යටිතල පහසුකම් විවෘත කිරීමට පෙර ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරියා අවදානම් තක්සේරු කිරීම සහ ක්‍රියාපටිපාටි සඳහා සම්මත ක්‍රමෝපායන් සකස් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.
- ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂවරයා අනවශ්‍ය ප්‍රමාදයන් සහ ව්‍යාපෘති පිරිවැය ඉක්මවා යාම වැළැක්වීම සහතික විය යුතුය.

වළක්වා ගැනීම සඳහා, 2023 මැයි 01 සිට 2025 අප්‍රේල් 15 දක්වා කොන්ත්‍රාත්තුව අත්හිටුවීමෙන් පසු කොන්ත්‍රාත්කරු එම කාලය තුළ සිදු කරන ලද ඉදිකිරීම් සඳහා යුරෝ මිලියන 1.32 ට සමාන රු. මිලියන 444.39 ක අත්තර්ගෙවීම් බිල්පත් 23 ක් ඉල්ලීම් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් ඉදිකිරීම් වැඩ අඛණ්ඩව කරගෙන යන අතරතුර, අත්හිටුවීමේ කාලයට සමානව කාල දිගුවත් ලබා දීමට සේවායෝජකයා එකඟ වී තිබුණි.

අවසන් කර ඇති බැවින්, ඉදිකිරීම් නැවත ආරම්භ කිරීමෙන් පසු සිදු කිරීමට ඉතිරිව ඇති වැඩ සඳහා පමණක් කාල දීර්ඝ කිරීම් ලබා දෙනු ලැබේ.

(උෟ) ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 8.9.3 ඡේදයට අනුව, රු.මිලියන 500 ඉක්මවන ඕනෑම භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක ගිවිසුමක් රේඛීය අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් අත්සන් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, රු.මිලියන 10,192 ක වටිනාකමැති කොහුවල සහ ගැටලේ ගුවන් පාලම් සැලසුම් කිරීම සහ ඉදිකිරීම් සඳහා වන කොන්ත්‍රාත් ගිවිසුම 2019 ජුනි 20 වන දින මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ සභාපති විසින් නිසි අධිකාරියකින් තොරව අත්සන් කර ඇත.

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරි පනත අනුව, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ සභාපතිවරයාට නිල මුද්‍රාව තිබේ නම් සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකු ව සිටී නම්, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහ අනෙකුත් පාර්ශවයන් අතර ගිවිසුම් අත්සන් කළ හැකිය. කෙසේ වෙතත්, මෙම කරුණ තවදුරටත් සමාලෝචනය කිරීම සඳහා සටහන් කරගෙන ඇත.

සභාපතිවරයා තම අධිකාරිය ඉක්මවා ගියේ කුමන තත්ත්වයන් යටතේද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා විධිමත් පරීක්ෂණයක් පැවැත්විය යුතුය.

(එ) ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම් පනතේ 38 (අ) වගන්තිය යටතේ ගැටලේ ගුවන් පාලම සඳහා ඉඩම් කැබලි 152 ක් අත්පත් කරගෙන තිබුණද, එම ඉඩම් කැබලි සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනතේ 17 වන වගන්තිය අනුව තක්සේරු වාර්තා 2024 වසර අවසන් වන තෙක් ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් ලබාගෙන නොතිබුණි. ඊට අමතරව, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය විසින් කොහුවල ගුවන් පාලම සඳහා අත්පත් කරගත් මුළු ඉඩම් කැබලි 167 න් ඉඩම් කැබලි 107 කට රු.මිලියන 984.2 ක වන්දි සහ පොලිය ගෙවීම සම්පූර්ණ කර තිබුණි. එබැවින් අත්පත් කර ගැනීමේ ප්‍රගතිය අඩු මට්ටමක පවතින බව නිරීක්ෂණය විය.

අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය කඩිනමින් කරන ලෙස අතිරේක ලේකම් (සංවර්ධන) අදාළ ආයතනවලට දැනුම් දී ඇත.

ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ සියලු පියවර සඳහා අවශ්‍ය ලියකියවිලි සමඟ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රියා පටිපාටි ස්ථාපිත කිරීමට පියවර ගත යුතුය.